

**Buxgalteriya hisobida zamonaviy axborot texnologiyalaridan
foydalanishning nazariy asoslari**

Allabergenova Nilufar Shermetovna
Urganch Ranch Texnologiyalar Universiteti
Iqtisodiyot(tarmoqlar va sohalar bo'yicha magistratura talabasi

ANNOTATSIYA.

Korxonaning rentabelligini oshirish, xodimlarning samaradorligini oshirish, maqbul boshqaruv tuzilmasini yaratish muammolari har qanday rahbarni tashvishga solmoqda. U noaniqlik va xavf ostida qarorlar qabul qilishi kerak, bu esa uni moliyaviy - xo'jalik faoliyatining turli jihatlarini doimiy ravishda nazorat ostida ushlab turishga majbur qiladi. Ushbu faoliyat turli xil ma'lumotlarni o'z ichiga olgan ko'plab hujjatlarda aks ettirilgan. Yaxshi qayta ishlangan va tizimlashtirilgan bu ma'lum darajada ishlab chiqarishni samarali boshqarish kafolati hisoblanadi. Aksincha, ishonchli ma'lumotlarning etishmasligi noto'g'ri boshqaruv qaroriga va natijada jiddiy yo'qotishlarga olib kelishi mumkin.

Buxgalteriya paketlari va dasturlarini joriy etish nafaqat buxgalteriya hisobini avtomatlashtirishga, balki ombor hisobini, mahsulot, tovarlarni etkazib berish va sotishni tartibga solishga, shartnomalarni kuzatishga, ish haqini tezroq hisoblashga va hisobotlarni o'z vaqtida topshirishga imkon beradi.

KALIT SO'ZLAR. Dastur, shartnoma, hujjat, Kompyuter, avtomatlashtirish
KIRISH

Kompyuter tajribali va malakali buxgalterni almashtira olmaydi, lekin buxgalteriya hisobini soddalashtirish, olingan ma'lumotlar miqdorini ko'paytirish, buxgalteriya samaradorligini oshirish, arifmetik xatolar sonini kamaytirish, korxonaning hozirgi moliyaviy holatini va uning istiqbollari baholashga imkon beradi.

Buxgalteriya hisobini mexanizatsiyalash buxgalteriya hisobining murakkabligini kamaytirishga yordam beradi, ammo uni to'liq ishlashga imkon bermaydi, qolgan hisobotlarning vaqtini qisqartiradi. Ushbu masalalar buxgalteriya ishlarining butun majmuasini avtomatlashtirish sharoitida to'liq hal qilinadi. Buxgalteriya hisobining barcha tipik muammolarini avtomatlashtirilgan hal qilishni amalga oshiradigan amaliy dasturlar paketlarini ishlab chiqishga alohida ahamiyat beriladi.

Sanoat, qishloq xo'jaligi, markazlashtirilgan buxgalteriya hisobi, davlat byudjetidagi muassasalar va boshqa tashkilotlar uchun har xil turdagi

kompyuterlardan foydalangan holda buxgalteriya hisobini kompleks avtomatlashtirishning namunaviy loyihalari ishlab chiqilgan.

Hozirgi vaqtda shaxsiy kompyuter yordamida buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish buxgalteriya dasturlarini ishlab chiquvchi yoki foydalanuvchi uchun qiyin ish emas. Buxgalteriya hisobini Kompyuterlashtirishni hal qilishning bugungi soddaligi murakkab yo‘llar bilan amalga oshiriladi: buxgalteriya ishining alohida bo‘limlarini kompyuterlashtirishdan korxonalar balansini saqlash uchun tegishli ma'lumotlar bazalarini o‘rnatishgacha. Buxgalterlar tomonidan nafaqat foydalanuvchi darajasida, balki dasturlash darajasida ham kompyuterlarning rivojlanishi (va bugungi kunda bu allaqachon malakaviy talab) buxgalteriya dasturlari strategiyasini tubdan qayta ko‘rib chiqishga imkon berdi. Ma'lum bo‘lishicha, buxgalteriya hisobining barcha bo‘limlari uchun yagona ma'lumotlar bazasi tuzilishiga ega bo‘lish samaraliroq. Shunday qilib, Real vaqt rejimida birlamchi hujjatlarni rasmiylashtirishning har bir lahzasi uchun korxonalar balansini tuzish muammosi hal qilinadi - xo‘jalik operatsiyasining mazmuni va miqdorini korxonaning yagona ma'lumotlar bazasiga kiritish. Buxgalteriya hisobining tarmoq versiyalari saytlar ishining yagona ma'lumotlar bazasiga kirish vaqtiga bog‘liqligi muammosini hal qildi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODOLOGIYASI

Hozirgi vaqtda buxgalteriya hisobini avtomatlashtirish uchun juda ko‘p turli xil dasturiy vositalar mavjud. Ularning deyarli barchasi buxgalterning ishini engillashtirish va buxgalteriya hisobini yaxshiroq tashkil etish uchun standart vositalarni taklif etadi. Dasturlar buxgalteriya hisobining quyidagi bo‘limlarini avtomatlashtirishga imkon beradi: bank, kassa; asosiy vositalar va nomoddiy aktivlar; inventarizatsiyani hisobga olish; valyuta hisobi; ishlab chiqarilgan mahsulotlar va ko‘rsatilgan xizmatlarni hisobga olish; tashkilotlar bilan hisob-kitoblar; hisobdor shaxslar bilan hisob-kitoblar; ish haqi bo‘yicha hisob-kitoblar; byudjet va byudjetdan tashqari mablag‘lar bilan hisob-kitoblar. "Bundan tashqari, ba'zi dasturlar buxgalteriya hisobi doirasida ombor hisobini yuritishga imkon beradi" [2].

Bundan tashqari, ba'zi dasturiy ta'minot kompaniyalari korxonalar faoliyatini kompleks avtomatlashtirish yo‘lidan borishdi. Bunday dasturlarga, masalan, 1C: Enterprise, Galaxy komplekslari kiradi. Ular nafaqat buxgalteriya hisobini, balki rejalashtirish va iqtisodiy faoliyatni, savdoni va boshqa faoliyat sohalarini avtomatlashtirishni ta'minlaydi.

TADQIQOT NATIJALARI VA MUHOKAMA

Zamonaviy korxonalar ko'plab moliyaviy oqimlarga ega. Qog'oz hujjatlarining ustunligi, moliyaviy shartnomalarning ko'p qirraliligi, tezlashtirilgan hisob-kitoblarni talab qilish, boshqaruv hisobiga e'tibor amaliyotchilarning buxgalteriya faoliyatini avtomatlashtirishga bo'lgan e'tiborini belgilaydi. An'anaviy buxgalteriya hisobidan kompyuterga o'tish buxgalteriya hisobi va, birinchi navbatda, hisob-kitoblar, buxgalteriya yozuvlari tizimi, hisobotlarni tartibga solishni o'z ichiga oladi. Shuning uchun avtomatlashtirish barcha xizmatlarning aniqroq ishlashiga olib keladi.

Bozorda eng keng tarqalgan buxgalteriya tizimlari nafaqat e'lon qiladi, balki quyidagi imkoniyatlarni ham taqdim etadi:

ularni o'zlashtirish va ishlatishda soddaligi, qulayligi va moslashuvchanligi;

kichik biznes va korporativ tuzilmalar uchun keng qo'llanilishi;

axborotni tushunarli va sig'imli taqdim etish;

xususiylashtirish va o'zgaruvchan Qonunchilik, shu jumladan soliq va ma'lum bir korxonani hisobga olish xususiyatlari;

oddiy operatsiyalar va hisobot shakllarining katta to'plami;

muhim analitik imkoniyatlar, ko'pincha ma'lumotlarning grafik tasviri bilan.

Bularning barchasi birgalikda buxgalterning tezligi va qulayligining sezilarli darajada oshishini belgilaydi. "Oddiy buxgalteriya tizimining asosiy funktsiyalarini hisobga olgan holda, u xarakterli ekanligini ta'kidlash kerak" [3]:

har qanday moliyaviy - xo'jalik operatsiyalarini, shu jumladan valyutani hisobga olish, kurs farqini avtomatik ravishda qayta hisoblash bilan;

kontragentlar uchun hisoblar, sub-hisoblar va analitik kodlar bo'yicha to'liq buxgalteriya hisobi;

tizimni turli xil korxonalarining buxgalteriya siyosatiga moslashtirish, shu jumladan balans shaklini sozlash, hisobot shakllarini (shablonlarni) yaratish va tahrirlash qobiliyati;

kengaytirilgan va minimallashtirilgan balanslarni, aylanmalarni avtomatik hisoblash, buyurtma jurnallarini, Bosh kitobni, balansni va boshqa o'zboshimchalik bilan hisobot shakllarini tuzish;

birlamchi bank va kassa hujjatlarining elektron nusxalarini yaratish, chop etish va saqlash;

hisobotlarning qattiq (qog'oz) nusxasini olish uchun turli xil bosib chiqarish turlari;

buxgalteriya ma'lumotlari bo'yicha korxonaning moliyaviy tahlilini o'tkazish uchun hisobot shakllarini shakllantirish imkoniyati va boshqalar.

Avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimi bilan ishlashda quyidagilar mumkin:

barcha choraklik va yillik hisobotlarni soliq inspeksiyasiga, Davlat statistika qo'mitasining turli fondlari va organlariga tezda tayyorlang;

ish haqini hisoblang;

asosiy vositalarni hisobga olish;

moliyaviy faoliyatni tahlil qilish.

Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirishda ba'zi muammolar mavjud. Avtomatlashtirish juda uzoq va murakkab jarayon. Barcha foydalanuvchilar uchun bir xil darajada mos keladigan dasturni yaratish deyarli mumkin emas. Dasturlarning ishlash shartlari va ularga qo'yiladigan talablar doimiy ravishda o'zgarib turadi. Masalan, Qonunchilik o'zgardi va unga mos keladigan dastur endi unga qo'yiladigan talablarga to'liq javob bermaydi. O'zgarishlar uchun ishlab chiquvchilarga murojaat qilishingiz kerak.

XULOSA.

Buxgalteriya hisobini avtomatlashtirishning barcha dasturlari tubdan bir xil tarzda qurilgan: ma'lumotlar bazasi deb ham ataladigan ma'lumotlar to'plami mavjud bo'lib, unda ushbu ish stantsiyasida ishlaydigan buxgalter nuqtai nazaridan zarur bo'lgan har qanday ma'lumotlar qayd etiladi. Kelajakda ushbu ma'lumotlar, shu jumladan matematik operatsiyalar tahrir qilinadi va kerakli shaklda chop etiladi.

Ma'lumotlar bazasini qayta ishlashning buxgalteriya dasturi bilan ishlashda siz boshqa dasturiy vositalardan - matn muharrirlari, jadval protsessorlari, antivirus dasturlari va turli xil kompyuter testlaridan foydalanishingiz kerak. Shuning uchun "buxgalterning avtomatlashtirilgan ish joyi" tushunchasi kompyuterda buxgalteriya dasturidan foydalanishdan ko'ra kengroq ko'rib chiqilishi kerak. Buxgalterning ish stoli shaxsiy kompyuter quvvatidan to'liq foydalanish uchun bir ish dasturidan ikkinchisiga tezkor o'tish funktsiyalari bilan jihozlangan bo'lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Braga V. V. buxgalteriya hisobini Kompyuterlashtirish. M. Finstatinform, 1996 Yil.
2. Bychkova S. M., Ivaxnenkov S. V. buxgalteriya hisobi va auditda axborot texnologiyalari. Darslik. - Prospekt (Velbi savdo markazi). - 2005.
3. Gohberg G. S., Zafievskiy A. V., Korotkin A. A. axborot texnologiyalari. Nashriyot: Akademiya, 2004.
4. Ilyina O. P. buxgalteriya hisobining axborot texnologiyalari: darslik. - Piter Nashriyoti. Darslik Seriyasi, 2002.

5. "1C: buxgalteriya". Foydalanuvchi taxtasi kitobi. M. 1999 yil.
6. Paliy V. F. buxgalteriya nazariyasi: zamonaviy muammolar. - M.: "buxgalteriya hisobi" nashriyoti, 2007.
7. Simionov yu. F., Drozdov A. yu. va boshqalar. iqtisodiyotdagi axborot texnologiyalari. - Nashriyotchi: Feniks, 2003 Yil.
8. Titorenko G. A. iqtisodiyotda avtomatlashtirilgan axborot texnologiyalari. Nashriyot: Birlik, 2006.
9. Fedorova G. A. buxgalteriya hisobi, tahlil va auditning axborot texnologiyalari. - Nashriyotchi: Omega-L, 2006 Yil.
10. Podolskiy V. V. buxgalteriya hisobining axborot tizimlari. Nashriyot: Unity, 2005.